

Szegedi Tudományegyetem
Mezőgazdasági Kar

FENNTARTHATÓ PRECÍZIÓS KERTÉSZETI SZAKMÉRNÖK
képzés

Dr. habil. Jakab Péter
egyetemi docens

Szerzőtárs: Nagy Piroska, okleveles agrármérnök

Az ökológiai termelés elméleti alapjai kurzus

Az ökológiai gazdálkodás helyzete a világon és az Európai Unióban

OLVASÓLECKE

 30 perc	 1 óra 54 perc	Tanulási idő: 3 óra
--	--	------------------------

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen készült az Európai Unió
támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

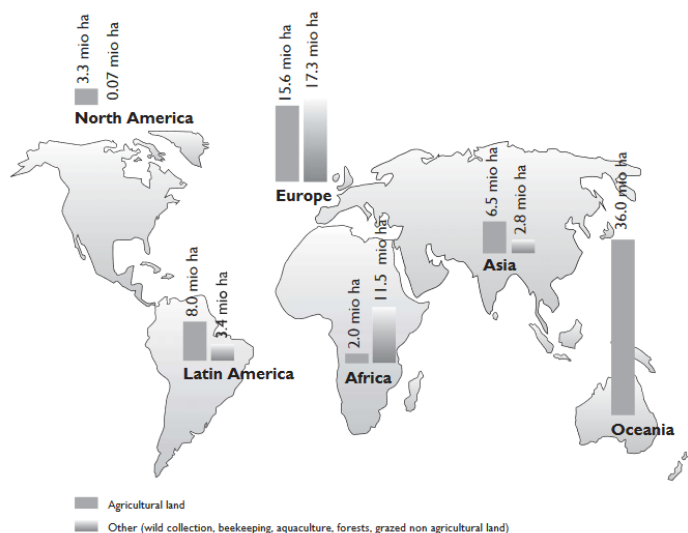
Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

AZ ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS HELYZETE A VILÁGON ÉS AZ EURÓPAI UNIÓBAN

Az ökológiai gazdálkodásra vonatkozó legfrissebb hiteles nemzetközi adatok többsége **2018**-ból áll rendelkezésre (1. ábra). Az adatsorok között az Interneten böngészve azt vehetjük észre (más típusú adatoknál is....), hogy ugyanazon témában többféle adat is megjelenhet. Óvatosnak és kritikusnak kell lennünk különös tekintettel a világhoz tartozó adatokra vonatkozóan, hiszen több szervezet, vállalat, vagy statisztikai hivatal más módszertant követve, más forrásokból merítve, más-más eredményre juthat. Ennek a jelenségnek a figyelembevétele mellett azonban érdemes a kumulált adatokat és tendenciákat áttanulmányozni.

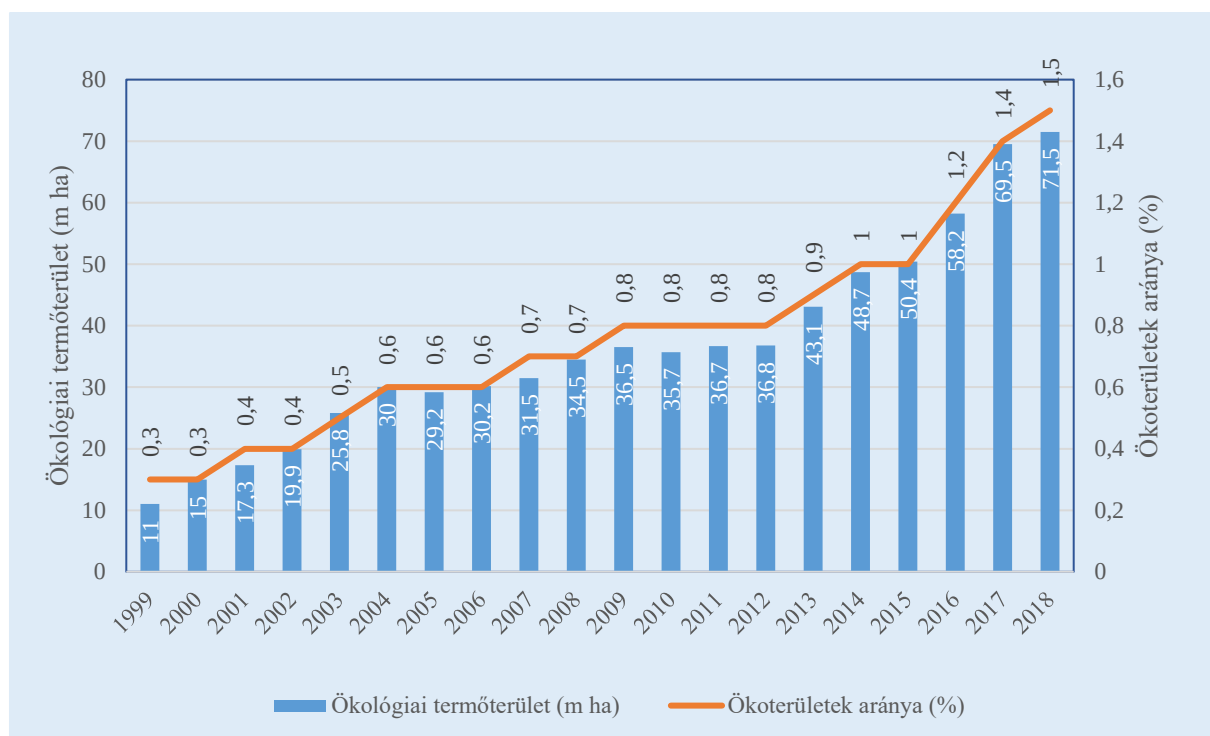
1. ábra. A világ bio termőterületei földrészenként 2018

Sötét oszlopok: bio mezőgazdasági területek
Világosodó oszlopok: egyéb bio területek

Forrás: FiBL adatgyűjtés 2020

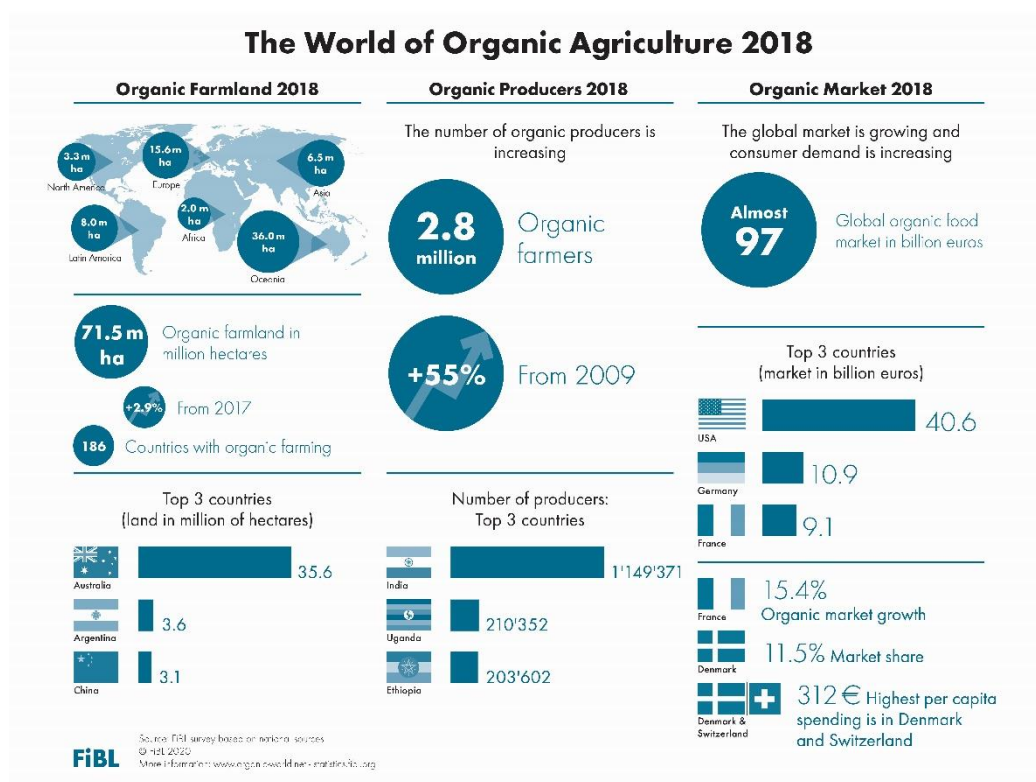
Az ökológiai gazdálkodás globális adatainak megismerésére most a [SÖL](#) **2000**-es és a [svájci Ökológiai Mezőgazdasági Kutatóintézet \(FiBL\)](#) 2020-as évben megjelent [adatait](#) fogjuk segítségül hívni az elmúlt 20 év változásainak vizsgálódásához.

Az adatok szerint 2018-ban a világon **71,5 millió hektár** mezőgazdasági területen folytattak ökológiai gazdálkodást, míg a világ földrészeinek adatait összesítve a teljes ökológiai gazdálkodásba bevont terület 2000-ben még csak **15 millió hektár volt**. Öt év alatt ez a területnagyság csaknem megduplázódott (2. ábra).

2. ábra. A világ ökológiai termőterületeinek változása és azok teljes termőterülethez viszonyított aránya 1999-2018 között

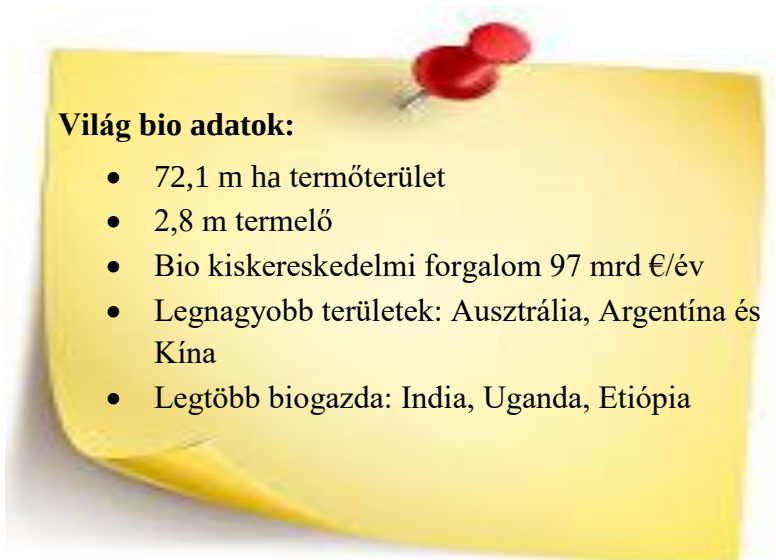
Forrás: FiBL-IFOAM-SOEL adatgyűjtése (2001-2020)

3. ábra. A világ ökológiai gazdálkodása 2018-ban

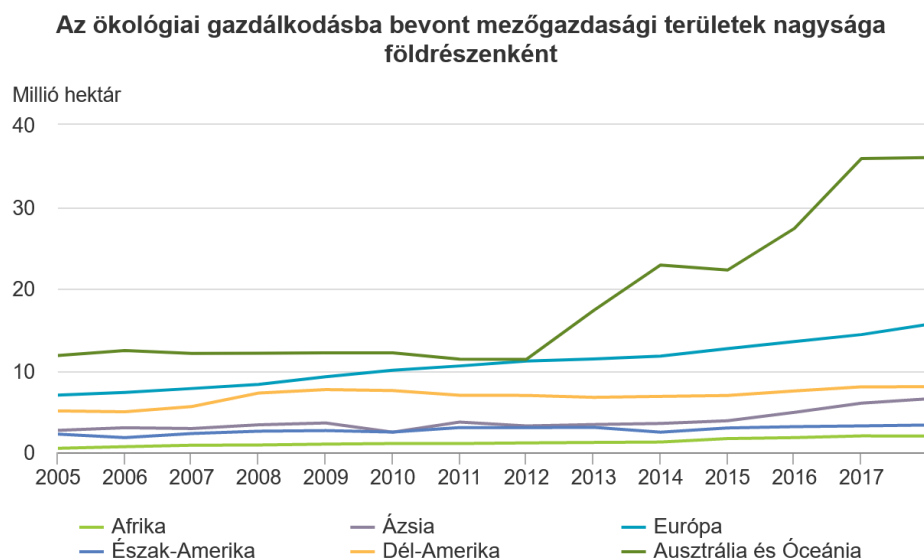
Forrás: FiBL-IFOAM-SOEL adatgyűjtése (2001-2020)

Az ökológiai gazdálkodást folytató termelők számát vizsgálva azt láthatjuk, hogy az elmúlt 20 évben a 186 ezer gazdálkodó 2018-ra 2,8 millió gazdálkodóra bővült világviszonylatban (3. ábra).

A legnagyobb ökoterrülettel rendelkező országok Ausztrália és Óceánia, Argentína és Kína. A legtöbb biotermelőt Indiában, Ugandában és Etiópiában találtak.

A biotermékek világpiaca növekszik, növekvő kereslettel. 2018-ban majdnem 97 mrd € volt a biotermékek piaca a világon. A legnagyobb értékben termelők az USA (40,6 mrd €), Németország (10,9 mrd €) és Franciaország (9,1 mrd €). A legnagyobb növekedést Franciaország (15,4%), a legnagyobb piaci részesedést Németország (11,5%), a legnagyobb 1 főre jutó fogyasztást pedig a dánok és svédok érték el (312 €/fő/év).

Forrás: FiBL, IFOAM.

4. ábra

A kontinentális számokat vizsgálva érdekes jelenséget látunk. Mindig is **AUSZTRÁLIA és ÓCÁNIA**

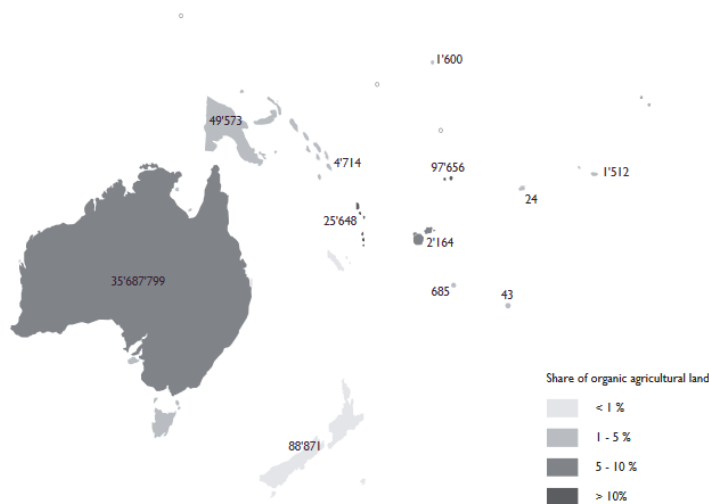
adta a legnagyobb ökoterületeket (4. ábra), de 2012 után látványosan, ötszörösére emelkedett ezen térség ökogazdálkodásba vont területe. Meg kell azonban

jegyeznünk azt, hogy itt túlnyomó részt alacsony termőképességű, leginkább legeltetési

Oceania

jellemzői jelentősen eltérnek egy kertészeti ágazatétól, ezért az összehasonlításuk nehézkes. Ma már a világ teljes ökoterületeinek a fele az Ausztrál térségben található (Szamoa is. 5. ábra). A többi kontinensen egy viszonylag kiegyenlítettebb emelkedés figyelhető meg.

5. ábra

Szamoa szigetén vannak a legnagyobb arányú a bioterületek a teljes termőterületet tekintve... **34,5%**

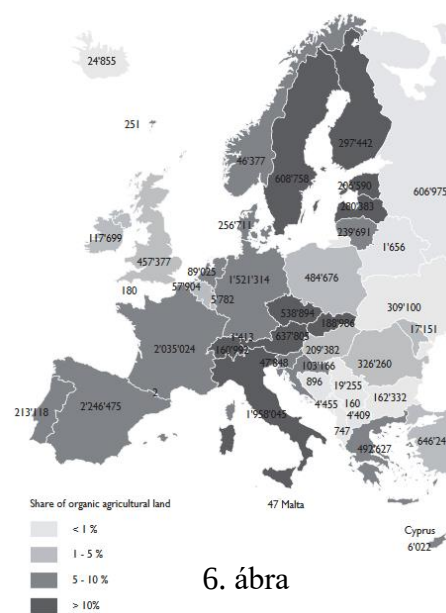

2000-ben **EURÓPÁ**-ban (ide sorolva

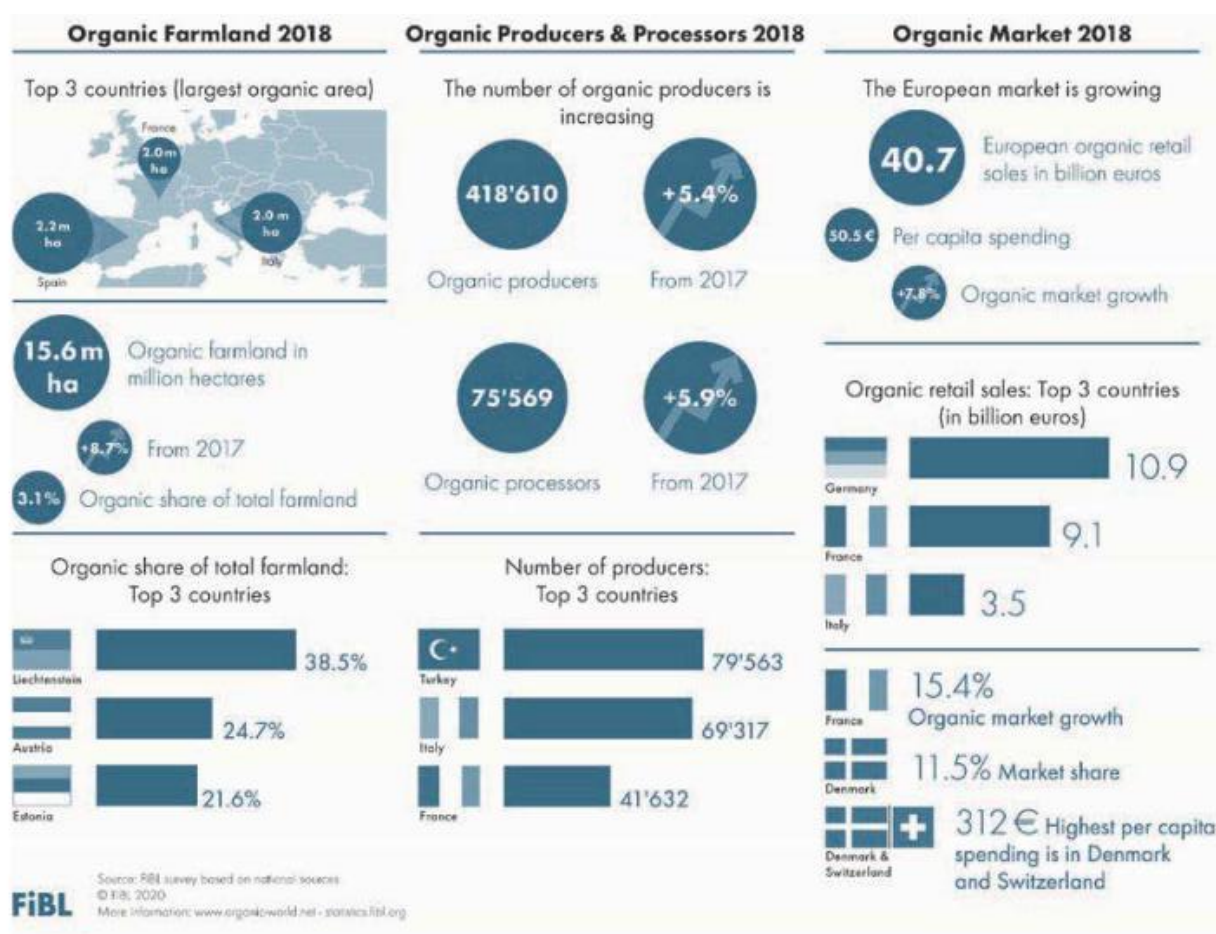
a csatlakozó Észt-, Lengyel-, Cseh-, Magyarországot, Szlovéniát és Ciprust, valamint az EFTA országokat, Svájc, Írország, Norvégia, Liechtenstein) **3,5 millió hektár** bioterületet tartottak nyilván, **130 ezer biogazdálkodóval**, tehát a világ biotermelőinek 68%-a európai volt. **2018-ra 15,6 millió hektárra** növekedtek a bio termőterületek, és **418.610-re** növekedett a biotermelők száma, de így is csak 15%-a

található a világ biotermelőinek Európában (6. ábra). Területi és termelői arányokat tekintve mára elveszítette Európa a vezető helyét.

Europe

6. ábra

7. ábra. Európa biogazdálkodása 2018

2018-ban Európában a legnagyobb bio termőterületekkel (7. ábra) Spanyolország, Olaszország és Franciaország büszkélkedhetett, de a legtöbb biotermelő Törökországban van. A bio termőterületek

aránya a teljes termőterületekhez viszonyítva Liechtensteinben a legmagasabb, amit Ausztria és Észtország követ.

A biotermékek **kiskereskedelmi értékesítése** növekszik, 2018-ban **40,7 millió €** volt, az előző évhez viszonyítva 7,8%-os növekedéssel. Két éve **fejenként** valamivel több, mint **50 €**-t költöttek az emberek biotermékekre átlagosan, a legtöbbet a dánok és a svédek.

A bioszőlő termesztésében az EU élen jár, a teljes biotermés 86%-át adja... és az osztrákok veszik/isszák a legtöbb biobort.....

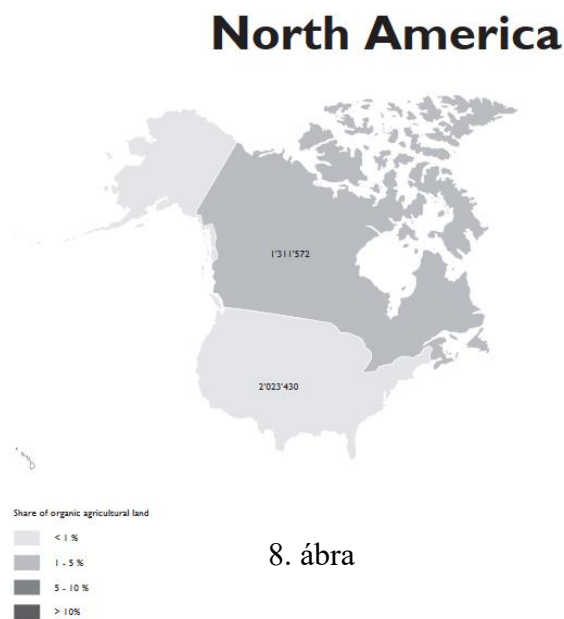
... tovább

Észak- és Dél-Amerika adatainak a tanulmányozásánál figyelembe kell vennünk azt a módszertani változást, hogy amíg 2000-ben Mexikót Észak-, addig a 2018-as évben már Dél-Amerikához sorolták. 2000-ben összesen **1,11 millió hektáron** folyt biogazdálkodás (900 ezer hektár USA, 163 ezer hektár Kanada, 54 ezer hektár Mexikó), **36 ezer termelővel** (19,5% világviszonylatban), akik 70%-a mexikói volt.

ÉSZAK-AMERIKA

2018-ban 3,3 millió hektár volt az összes bioterület (USA 2 millió, Kanada 1,3 millió ha), de arányaiban, Kanadában a teljes termőterület 2%-án, míg az USA-nak csak 0,6%-án folytatott biogazdálkodást, összesen **24 ezer termelővel**. A termelők számának csökkenése Mexikó átsorolásával

8. ábra

magyarázható. Tendenciát nézve az USA-ban több, mint duplájára, Kanadában majdnem nyolcszorosára növekedett a biogazdálkodásba bevont terület nagysága (8. ábra).

Követendő példa?

Egy texasi főiskolán foci pályából....

biogazdaságot csinált az igazgató!

... tovább

Akárcsak Európa, Észak-Amerika súlya is csökkent világviszonylatban a vizsgált időszak alatt.

DÉL-AMERIKA

Latin America and the Caribbean

adatsorait nézve is meg kell jegyeznünk, hogy az évek során a területekhez sorolták a Karibi-térséget, és Mexikót, így a 2000-es adatokat nem vethetjük össze maradéktalanul. 2000-ben összesen 647 ezer hektár bioterületet tartottak nyilván, Brazília (250 ezer ha), Argentína (169 ezer ha) és Kolumbia (45 ezer ha) voltak a vezető országok. Érdeemes megjegyezni az argentin mintát, ahol olyan állami ösztönzőket alkalmaztak, amelyek hatására 6 év alatt (1992-1998) 5.500 hektárról 380.000 hektárra növekedtek a bioterületek (70-szeres növekedés). 2000-ben a világ biogazdáinak az 5,3%-a, azaz 9.890 termelő működött itt (9. ábra).

2018-ban 8 millió hektár bio mezőgazdasági terület (világon: 12%), és több mint 226,7 ezer gazdálkodó (világon: 8%) szerepelt az adatgyűjtésben. Vezető országok közé Argentína (3,6 millió ha), Uruguay (2,1 millió ha), és Brazília (1,2 millió ha) tartozott. A szigetvilágon zajló ökogazdálkodás – pl. Falkland-szigetek – robbanásszerű növekedésnek indult az exportorientált jövedelmező gazdálkodás reményében (banán, kávé, kakaó).

Uruguay-ban a szupermarketek minőségi termékek iránti kereslete vette rá a gazdákat az ökológiai termesztésre...

Ázsiában szerény érdeklődés

Asia

mutatkozott a biogazdálkodás iránt 2000 környékén 44.340 ha, de a fizetőképes kereslet vonzónak tette ezt a termelési módot, és egy ún. bio „boom” bontakozott ki, 2001-ben 420.000 ha, 2004-ben 3,5 millió hektár (!!!) növekedést látunk. 2018-ban az ökológiai mezőgazdasági terület meghaladta a 6,5 millió hektárt, ami 0,4%-a a teljes ázsiai mezőgazdasági területnek.

A legnagyobb területek Kínában (3,1 millió ha), Indiában (1,9 millió ha) és Indonéziában (254 ezer ha) voltak. A világ ökológiai mezőgazdasági területeinek a 9%-a Ázsiában található (10. ábra).

A területnagyságot és a termelők számát tekintve is Ázsiában volt a legnagyobb a növekedés, 110-szeresére nőtt az ökológiai termelésbe vont területek nagysága.

10. ábra

**A Magyarországi Krisna Tudatú Hívők
Közössége gyönyörű biogazdaságot ápolnak
Krisna-völgyben....**

Elérkeztünk **AFRIKÁ**hoz. Amikor erről a kontinensről hallunk, kinek ne

a szárazság, éhínség, és a „harmadik világ”-ról alkotott kép jutna eszébe? Mindamellet, hogy egy alapjaiban gazdag (természetközeli kultúrák, ásványkincsek, növény- és állatvilág) kontinensről beszélünk, a súlyos környezeti problémák is jelen vannak, olyanok, mint a talajerózió, a kizsákmányoló gazdálkodás és nagy külföldi tőkeerős és profitorientált cégek ipari és mezőgazdasági termelése az őslakosság kárára is. 2000-ben a fellelhető adatok szerint 661 biotermelő gazdálkodott 21.891 hektáron. Tunézia, Uganda, Tanzánia és Egyiptom voltak a kiemelkedő országok, bár az első helyen is csak 8.000 hektáron.

2018-ban Afrika 2 millió hektár organikus mezőgazdasági területtel a világ bio területeinek a 2,8%-át adta. A legnagyobb bioterületen Tunézia (306.000 ha), Tanzánia (278.426 ha) és Uganda (262.000 ha) gazdálkodott. A legtöbb biotermelőt azonban Ugandában (210.352 fő), Etiópiában (203.602 fő) és Tanzániában (148.610 fő) számláltak a 879.000 afrikai termelőből.

Megállapíthatjuk, hogy a legutóbbi két évtizedben nagyarányú növekedés következett be Afrika biotermesztésében, hiszen a területnagyság a 90-szeresére, míg a termelők száma közel 1200-szorosára emelkedett.

Afrika legfontosabb biotermékei a kávé, az olíva, a diófélék, a kakaó és a déli gyümölcsök.

Még Tanzániában is újra kell tanulni a gazdáknak a biotermesztést....

Helyzetkép a nagyvilágból... ökológia vs.
ökonómia....

Válaszoljuk meg!

1. Milyen világtendenciákra figyelt fel a biogazdálkodást tekintve a világon az utóbbi 20 évet vizsgálva?
2. A világ mely területei mutatják a legdinamikusabb változást?
3. Milyen „leg”-eket találhatunk a világban a biotermesztés paramétereit illetően?
4. Mi jellemzi az EU biotermelését?

Gondolkodjunk el rajta.... és írjuk le!

- ✓ Tekintse meg a legutolsó videót az olvasóleckében, és azután összegezze, hogy milyen módszerekkel próbálják megvalósítani a biogazdálkodást a világ különböző pontjain! Tegyen időrendi sorrendet! Jegyezze le a tapasztalatait!

Kötelező irodalom:

- ♣ Seléndy Sz. szerk. (2013): Gyakorlati biogazdálkodás 1. Mezőgazda Kiadó, Budapest
- ♣ Seléndy Sz. szerk. (2005): Ökogazdák kézikönyve. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest
- ♣ Süli-Zakar T.-Jakab P. (2016): Környezetkímélő és fenntartható gazdálkodás. SZTE MGK, Hódmezővásárhely
- ♣ Radics L. szerk. (2001): Ökológiai gazdálkodás, Dinasztia Kiadó, Budapest

Ajánlott irodalom:

- ♣ Nagy J. (2009): Ökológiai gazdálkodás. Szaktudás Kiadó Ház, Budapest
- ♣ <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/5011-organic-world-2020.pdf>
- ♣ <https://www.biokontroll.hu/?s=vil%C3%A1g>